

Газет 2001-йисан
ноябрдилай акъатзава

Эренлардин СЕС

РД - дин Докъузпара райондин общественно-политический газет.
Общественно-политическая газета Докузпаринского района РД.

№5 (831) 31-Январь, арбе, 2018-йис. Газетдин са экз. кьимет киоскрай - 10 манат

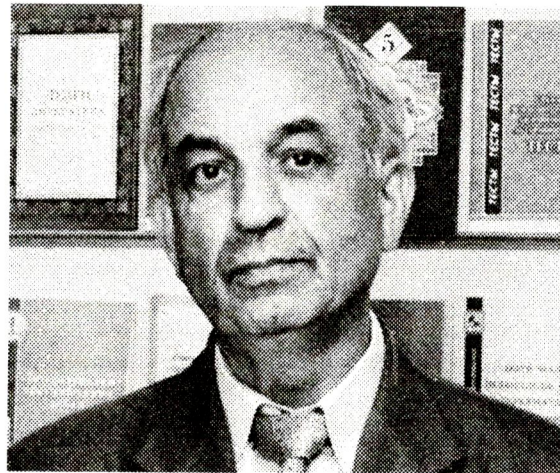
Илимда ва эдебиятда зегьмет члугвазвайди

(Писатель, алим Гьаким Кьурбанан 80 йис)

Алай йис лезги писателрин, шаиррин юбилейралди девлетлу я. Цинин йисан юбиляррин арада твар-ван авай писатель, алим, эдебиятчи, публицист Акимов Кьурбан Халиковични ава. Адан 80 йис тамам жезва.

Гьаким Кьурбан 1938-йисан 30-августдиз Докъузпара райондин Миграгь-Къазмайрин хуьре дидедиз хьана. 1958-йисуз Миграгь хуьруьн мектеб, 1961-йисуз ДГУ-дин тарихдинни филологиядин факультет куьтягьна. Са кьадар йисара Стлал Сулейманан районда школайра муаллимвиле, директорвиле кваллахна. 1964-йисалай Дагьустандин илимдинни ахтармишурин педагогикадин институтда хайи литературайрин рекьяй сектордин зеведиш яз кваллахзава. Ам педагогикадин илимрин кандидат ва филологиядин илимрин доктор я.

Малум тирвал, Гьаким Кьурбан эдебиятдиз алатай асирдин 50-йисара атана, 2001-йисалай Россиядин писателрин Союздин член я. «Диде ва руш» твар алай сифте гьикая «Коммунист» газетдиз 1958-йисуз акъатна, 1965-йисуз лагьайтла, Дагьустандин

гьукуматдин ктабрин чапханада «Аламанат» твар алай гьикаяйрикайни новеллайрикай ибарат тир сифте кватлал чапдай акъатна. Яратмишзавай гзафбуруз тлебии кар хьиз, Гь.Кьурбанни гьикаятдин гьвечли жанрайрилай са кьадар члехибурал элячзава. Негижада ада гуьгьуьнин йисара гьикаяйрикай, новеллайрикай, повестрикай ибарат тир 5 кватлал клелдайбурув агакьарзава. Алай вахтунда адан кьелемдикай хкатнавай шумудни са роман клелдайбурув агакьнава.

Гь.Кьурбана 1964-йисалай лезги эдебият ва алай мектебра тарсар тухунин методикадин месэляяр ахтармишзава. И барадай яз ада вишералди илимдинни методикадин кваллахар авунва:

макьалаяр, программаяр, пособиляр, хрестоматияр, тестерин кватлалар, монографияр... кхьенва.

Гьаким Кьурбана XX асирдин кьвед лагьай паяра ва XXI асирдин эвел кьилерани лезги эдебиятдик кутунвай пай лап зурбади я. Тарихдин романар, повестар иллаки халкь патал гзаф маналубур, герекбур я. Ингье са бязи члехи эсеррин, ктабрин тварар: 2009-йисуз «Кьилинж Кьемер» роман (и ктабда 15-асирда лезги

хуьрера кьиле феи вакьнаяр кьалурнава), 2008-йисуз Кьуьчхуьр Саидаз бахшнавай «Гьай тахьай гьарай» роман, 1984-йисуз инкьилачирикьай, большевикрикай ихтилат физвай «Ракьинин муг» роман, 1989-йисуз архивдин документарни ишлемишна кхьей, 1920-1921-йисарин гьерекарикай ихтилат физвай «Яру мяден» роман, 1969-йисуз «Свас» твар алаз повестрикай ибарат ктаб, 1978-йисуз пуд повестдикай ибарат тир «Чан алай дагьлар» (и ктабда гьатнавай эсеррин игитри инсанрин яшайишдинни экономикадин

месэлаяр гьялзава), 1981-йисуз повестрикайни новеллайрикай ибарат тир «Къуй гьамиша рагъ хьурай» твар алай ктаб, 1993-йисуз «Хазинадин суракьда» твар алай роман, 1975-йисуз повестрикай ибарат тир «Ляцу марал» ктаб, 1997-йисуз «Ирид чин алай хуър» роман чапдай акъатна. Эхиримжи йисара писателдин къелемдикай хкатнавай «Дели дуьньядин чирагъ» твар алай романни клелдайбуруз таниш я. Алай вахтунда ам 11 романдин автор я. Писателди галатун тийижиз бегьерлудаказ гьикаятдин къвалах давамарзава. Эдебиятчи хъиз лезги гьикаят ахтармишунникни вичин пай кутунва ва кутазва. Ам илимдал, эдебиятдал, методикадал, фольклордал... датлана машгьул я.

«Лезгистан»

Алим Гь.Къурбана 2012-йисуз клелдайбурув сифте яз вичиз тай авачир жуьредин «Лезгистан» твар алай энциклопедия агакьарна. Гуьгьуьнлай лезги халкъдин илимдинни медениятдин деятелрин ассоциациядин заседанидал «Лезгистан» энциклопедия мад сеферда чап хьувунин къарар къабулнай ва ам 2015-йисуз алаварни кваз, къвед лагъай сефердани чапдай ахкьатна. Энциклопедиядиз экв акурдалай къулухъ, са акъван вахтгни алатнач, ам надир затуниз элкьвена, хейлинбур адан суракьда хьана. И делилдини, шаксуз, «Лезгистан» хьсан метлеб квай ктаб тирдан гьакъиндай шагьидвалзава.

Кьериз-цларуз гьалтзавай гафар

Писателди гьар са эсер девлетлу члалалди кхьенва. Са акъван ишлемиш тийизвай, литературада,

публицистикада лап кьериз-цларуз гьалтзавай гафарни малум жезва. Гьелбетда, Докъузпара магьалдин нугьатдиз хас хейлин гафарини эсеррин члал мепребулу ва маракълу ийизва. Чала авай, амма гафарганра са артух чка такъунвай гафар майданриз акхъудун иллаки жуьредин са къадар гафар ингъе: *керкедан, япис-япис, фуртушар, сагъигъ, класа, хунгаз, илгъадеш, менжеслакь, члаларбаз, дуьрдагъ, чиф, билбилжесгьре, абсун, ялтан, зунгуч...*

Нугьатдин ва куьгьне лезги гафаралди девлетлу эсеррикай сад «Къилинж Къемер» роман яз гьисабайтла, зун гьалатл жедач. XV асирда лезги халкъдин тарихда кьиле фейи вакъияар, халкъдин ватанпересвал, игитрин гафунални къастунал клевивал къалурзавай и эсерда гьа девирдин куьгьне гафар хьунухъни дуьшуьшдин кар туш. Къилди къачуртла, «Къилинж Къемер» ктаб клелзавайдаз *урду, шарвал, тавар, лешкьвер, кирам, мазан, маираф* хътин къадим гафарин манаярни чир жезва.

Камаллу келимаяр, насигъатар...

Шак авач, гьар са зари, гафунин уstad, Хуьруьг Тагьира лагъайвал, «камал харжиз, жавагьирар гайибур» я. Лезги зарийрин эсерра афоризмаяр, руьгьди къабулдай насигъатлу, маракълу келимаяр гзаф авайдакай за шумудни садра кьейдна ва са къадарбур клелчийрал къван агакьарни авуна. Зарийри чпин яратмишунрин таъсирлувални къешенгвал артухарун патал жуьреба-жуьре художественный такьатрикай менфят къачунихъ галаз сад яз, халкъдин руьгьдин хазина тир

мисалрикайни менфят къачузва. Амма клелзавайди патал гзафни-гзаф насигъат кхудиз жедай цийи-цийи келимаяр итижлу я. Ингъе чна зари Гьаким Къурбанан эсерра гьалтзавай са бязи келимаяр агъадихъ гузва.

- Атлун, гадарун, чуклурун гьамиша регъат я.

- Гзаф вахтара хъел атайла инсандик руьгъ акатда ва вичин мурад кьилиз акъудиз чалишмиш жеда.

- Гьар са бахтлу касдихъ татугайвилер ва дердерни авайди я.

- Гьар са завалдиз акси дарман ава, амни халкъдин садвал ва женг члурун я.

- Жуваз гьуьрмет къазанмишунин рехъ – жува инсанриз гьуьрмет авун я.

- Жуван халкъдин тарих чирун, адан литературадин ирс квалт хьувун – им ватанперес кар я.

- Ивидик квай хесет чурун лап четин кар я.

- Инсанвал гзаф багъа ва кьит затл я.

- Муг авачир катравай цавун бушлухра лув гуз жедач.

- М у х б и р в а л – къагьриманвал я.

- Намус ми хъи инсан яргъалди яшамаш жеда.

- Намусдин ми хъивилелай хьсан девлет авач.

- Тербиядихъ зурба метлеб ава.

- Угъривилихъ садрани эхир хъайиди туш.

- Уstadвал садлагъана гъиле гьатдай къуш туш.

- Халкъдин адетрай экъечлайди, карвандикай хкатай деме хъиз, къумлухра гьатда.

Къургули ФЕРЗАЛИЕВ,
РФ-дин журналистрин
Союздин член.

2- февраль (1943-йис) - Сталинграддин женгера Советрин къушунри немсерин фашистрин жаллатлар куклварай Югъ.

Гъалибвили бине эцигна

Сталинград, вун паталди кьиле фейи женгериз вири дуьнья килигиз хьана. Вуна Ватандин Чехи дяведа гъалибвал къазанмишунин бине

эцигна, чи баркаллу Армиядин ва игит халкъдин твар гьуьндуьр дережадиз акъудна. Ви твар, Сталинград, кьизилдин

гьарфаралди дуьньядин тарихда гьатнава. 1942- йисан июлдиз

немсерин кышунар Дон вацалай элячина Сталинграддиз мукъва хъана. Душмандихъ зурба куватар авай: 2 миллионни 270 агъзур аскерарни офицерар, яни 14 дивизия, 3 агъзур туп, 5000 танк, 1200 самолет ва дяведин маса техника.

Верховный Главнокомандованиедин Ставкади Сталинграддин фронт тешкилна, адак 62,63,64- армияр ва 8 – Армиядин гъвадин кышунар акатна. Чи аскерин вилик эцигнавай месэла фашистар акъвазаруникай, абур Волга вацлухъ ахъай тавуникай ибарат тир. Сталинграддин фронтдиз атай В е р х о в н ы й Главнокомандованиедин векил, Генштабдин начальник Василевскийди къабулай серенжемрин нетижада немсер акъвазарна, Сталинград 25-июлдалди къачунин абурун планар чIурна. Бязи участокра немсерин кышунрин къадар чибурулай 4-5 сеферда, тупаринни минометрин къадар -9-10 сеферда артух тир. Танкар ва самолетарни абуруз чалай са шумуд сеферда артух авай.

1942-йисан 27-июлдиз Сталина акъудай 227-нумрадин приказда немсерин чапхунчияр акъвазарунин, гъич са камни къулухъ къачув тавунин буйругъ гана. И приказ тамамарунин нетижада 64- армияди немсер акъвазарна, абурун пия кышунрин 3 полк кукIварна, вишералди танкар ва женгинин маса техника тергна. ЯтIани алава кышунар желбай душмандилай июлдин – августдин варцара 60-80 километр виликди къвез алакьна. Амма абурун ериш къвердавай зайиф жезвай, чи аскерри лагъайтIа, хайи чилин гъар са чIиб патал игитвилелди женг чIугвазвай. Октябрдин вацран сифте килера Сталинградда иллаки къызгъин женгер кыле фена. Сталинград къачунин вахт 14- октябрь эцигна ва чи кышунрал гъужум башламишай душмандин къаст кылиз акъатнач. Ноябрьдин юкъвара Кыблединни рагъэкъечIдай патан ва Донский фронтрин кышунар виликди фена, немсериз еке ягъунар къуна. 1943- йисан январдиз

женгерин нетижаар ихътинбур тир: душмандикай 1589 хуър азаднавай, немсеривай 542 самолет, 2064 танк, 182 туп ва миномет, маса техника къакъуднай, 137650 аскер ва офицер есирда къунай. Чапхунчийрикай 175 агъзур кас къена. Ивахтунда США-дин радиоди хабар гана: «Цийи йис алуькъдалди чаз хъайи хабаррикай виридалайни метлеблуди Советрин Армияди ругуд гъафтеда тухвай гъужумрин нетижа я». 4- январдиз Верховный Главнокомандованиеди Сталинграддин патав немсерин фашистрин еке десте элкъурна къун патал «Гьалкъа» операция тешкилна. 10- январдиз Донской фронтди элкъурна къунвай немсерин кышунар терг авунин ягъун башламишна. Чи кышунри сад-садан гуьгъуьналлаз гъалибвилер къазанмишзавай. «Питомник» районад немсеривай аэродромни вахчуна. И аэродромдал фашистрин кышунриз дяведин суьрсет агакъарзавайди тир. Немсерин 6- армиядин командующий Паулоса Вермахтдин кылиз хабар гана: «Гележегда оборона къунин игътияж авач, вун кIаник акатна, чан алайбур хуьн патал чаз рей гудай ихтир це». Ахътин ихтияр немсериз ганачир. Куьмекдиз кыле Манштейн аваз кышунрин махсус группа ракъурна. Гуьгъуьнлай Манштейна кхъенай: «6- армиядиз чавай бегъем куьмек гуз хъанач, чи гуж акакъначир». Советрин командованиеди «Гьалкъада» авай немсерин кышунрин вилик

эхиримжи шартI - истемешун эцигна. Маса чара амуькъ тавурла, 1942- йисан 31- январдиз Паулос вич кыле аваз, фашистри рей гана.

1943- йисан 1- февралдиз Черчилла Сталиназ кхъенай: «Паулос кыле авай немсерин 6- армия кукIварун за Квез мубаракзава, им гъакъикъи тажуб жедай агалкъун я». Вичин къызгъинвилеиз, ишлемишнавай инсанрин ва техникадин такъатриз кишигайла, Сталинграддин женгинив гекъигиз жедай мад са женгин тарихда хъайиди туп. И женгина иштиракай немсерин антифашист, писатель Бехер Иоганес Роберта кхъенай: «Цавалай хар хъиз бомбаяр, тупарин гуьллееяр къвазва, марф хъиз гуьллееяр къвазва, вири Сталинград кузва, цIун ялавди, гумадин ниэди инсанар гъелекзава. Ихътин гьалда Сталинградда авай армияди ва халкъди гъикI эхна, абур дели тахъана гъикI амуькъна? Баркаллу Советрин Армияди, зегъметчи халкъди эхни авуна, абур делини хъанач. Сталинград азад авун патал чанарни гъайиф атанач, ам хвена, душман анай чукурна». Сталинграддин женгера душмандикай 1,5 миллионн кас къейибур, хер хъайибур, есирда гъатайбур ва квахъайбур хъана. Им чакъ галаз тухвай дяведа иштиракай Германиядин кышунрин къудай са пай я. Чехи полководец Г.К. Жукова гъахълудаказ къейиднай: «Сталинграддин патав чи армияди

къазанмишай гъалибвили фронтда авай гъалар дибдай дегишарна. Немсер чи чилелай чукурдай мумкинвал гана». Тарихдин чехи метлеб авай Сталинграддин женгерра чи районгъалияр тир Алиев Мисенифа, Велибегов Мусад, Абдуллаев Закира, Багъиров Агъабег, Мамедов Хаспулата, Фаталиев Идриса, Хидиров Магъмуда ва масабур чпин чанар къурбандна.

Гъалибвили бине эцигай ягъунра Ханбике Наврузовна Эмирсултановадини иштиракна. Хъайи хер сагъар хъувурдалай гуьгъуниз оптикрин-ремонткрин чирвилер хкаждай куьруь курсар акъалтПарай адаз технический къуллугъдин сержантвили чин гана. Гъа Чавалай агай дяве куьтягъ жедалди ада, зенитчица яз, сифтедай Волховский, гуьгъунлайни Ленинградский

фронтра чи пав душмандин самолетрикай хуьз хъана. Ватандин вилик вичин буржи эхирдал къван къилиз акъудай кагъриман дишегълидиз «Ватандин Чехи дяведин I- дережадин» орден гана... Чи уьлкведин азалвал ва аслу туширвал хвейи вири къагъриманриз баркалла!

Шагъбала ШАГЪБАЛАЕВ

ОБРАЗОВАНИЕ

Дидед чАалай олимпиада

Алай йисан 13-20- январдин йикъара чи районда дидед чАалай ва литературада образованиедин управлениедин пешекар – методист Османов Осман Велиметовичан гуьзчивилик кваз райондин этапдин школьникрин олимпиада къиле фена. Анал райондин мектебрин 7-11 -классрин аялри иштиракна. Санлай къуртга, олимпиадада дидед чАалай 31 аял ва литературада 29 аял иштиракиз атанвай.

Лезги чАалай къиле феи олимпиадада и мектебрин аялри иштиракна: Усугъчайдин, Каракуьредин, Мискискарин, Цийи Каракуьредин, Авадандин, Къурушрин ва Миграгъ-Къазмайрин СОШ-рин аялри чпин чирвилер къалурна.

Дидед чАалай мягъкем чирвилерин дережадал тафаватлу хъайибурун жергеда ава:

7-классдай:

1-чка Османов Алимет (Усугъчайдин СОШ);
2-чка Гъажобекова Сирена (Каракуьредин СОШ);
3-чка Надирова Жасмина (Цийи Каракуьредин СОШ).

8-классдай:

1-чка Даштемирова Гъафизат (Цийи Каракуьредин СОШ);
2-чка Аразова Зуьрият (Усугъчайдин СОШ);
3-чка Аликберова Хубан (Мискискарин СОШ).

9-классдай:

1-чка Саруханова Сабрина (Усугъчайдин СОШ);
2-чка Гъажобекова Сильвана (Каракуьредин СОШ);
3-чка Меликова Зарема (Цийи Каракуьредин СОШ).

10-классдай:

1-чка Абдуллаев Рафаиль (Авадандин СОШ);
2-чка Абдул-Рзаева Жасмина (Усугъчайдин СОШ);
3-чка Исмаилова Лиана (Цийи Каракуьредин СОШ).

11-классдай:

1-чка Закиева Карина (Цийи Каракуьредин СОШ);
2-чка Аразова Динара (Усугъчайдин СОШ);

3-чка Эльдарова Зулейха (Авадандин СОШ).

Литературада къиле феи олимпиадада и мектебрин аялри иштиракна:

(Усугъчайдин, Каракуьредин, Мискискарин, Цийи Каракуьредин, Миграгъ-Къазмайрин, Миграгърин ва Къалажухрин).

Нетижаяр:**7-класс:**

1-чка - Османов Алимет (Усугъчайдин СОШ);
2-чка – Даштемирова Савльмира (Цийи – Каракуьредин СОШ);
3-чка- Гъажобекова Сирена (Каракуьредин СОШ).

8-класс:

1-чка – Аразва Зуьрият (Усугъчайдин СОШ);
2-чка - Парванаева Мамина (Цийи-Каракуьредин СОШ);
3-чка – Идаятова Раисат (Каракуьредин СОШ).

9-класс:

1-чка - Закиева Риана (Цийи –Каракуьредин СОШ);
2-чка – Саруханова Сабрина (Усугъчайдин СОШ);
3-чка – Яралиева Диана (Каракуьредин СОШ).

Къейд:

10-классдин аялривай и предметдай чка къадай балар къазанмишиз хъанач.

11-класс:

1-чка – Закиева Сабрина (Цийи -Каракуьредин СОШ);
2-чка – Аразва Динара (Усугъчайдин СОШ);
3-чка Адилова Маиса (Каракуьредин СОШ).

Гъалиб хъайи аялрин агалкъунар образованиедин управлениедин патай Османов Осман Велиметовича грамотайралди къейдна.

Вадим АГЪАМУРАДОВ

«Хъсандиз шиир келунай» конкурс

24-январдиз Усугъчайдин культурадин Къвале Дагъустандин шаиррин ва писателрин яратмишунар лап хъсандиз келунай чи райондин хуьрерин школайрин 11-классрин аялрин иштиракчивал аваз, муниципальный этапдин конкурс кыле фена. Ана Усугъчайдин, Каракуьредин, Къалажухрин, Къурушрин, Миграгъ-къазмайрин члехи классрин рушари иштиракна. Мяркят кыле фидалди вилик, конкурсдин жюридин членри аялар шаиррин яратмишунар келдайла, гуьзчивилик жезвай шарттарихъ галаз танишарна. Абур агъадихъ галайбур тир: шиир келзавайла, къалурзавай устадвилик дережа; гаф акъудунин къайда хуьн, члалан техникадал амал авун; сесинин ажайибвал хуьн ва шиирдин образдин (къаматдин) дережадиз гъахун. Хкъанавай шиирдин манадин дережани фикирда къазвай. Аялри шаирар тир Ф. Нагъиева, Абдул Фетягъа хайи члалаз талукъ яз кхъенвай шиирар

еке устадвилелди келна. Конкурсдин нетижайриз килигна, аялри агъадихъ галай чкаяр къазанмишна. 1-чка Каракуьредин СОШ-дин 11- классдин ученица Адилова Маиса (170 балл); 2-чка Закиева Сабрина-168 балл (Цийи – Каракуьредин СОШ), 3-чка Саидова Умунат (Усугъчайдин СОШ -153 балл). Конкурсда гъалиб хъайибурун агалкъунар УО-дин

пешекар О.В. Османова Гъурметдин грамотайралди къейдна. Дагъустандин вири районрай хайи члаларалди шиирар келунай 1-чкаяр къур аялри алай йисан 1- февралдиз Махачкалада кыле фидай республикадин этапдин конкурсда иштиракдайвал я. Агалкъунар хъурай Квехъ!

Шагъбала ШАГЪБАЛАЕВ

Аттестация кыле фена

24-январдиз Докъузпара райондин райадминистрациядин заседанийрин залда мектебрин директоррин, аялрин бахчайрин заведишрин, алава образованийедин руководителрин къуллугърихъ галаз алакьалу аттестация кыле тухвана. Аттестациядин комиссиядин дестедик квай: Гъажимурадов Салигъ Яменович, Шахвеледов Гъвейибег Эмирбекович, Махмудов Мадрид Гъажиевич ва

образованийедин управлениедин пешекарар. Вири санлай къуртла, аттестацияда чи райондин 18 чирвилер гузвай идарайрин руководителри иштиракна. Анал

гъар жуьредин суалар алай. РФ-дин Конституциядиз образованиедиз талукъ къанурикай, гъакда образованиедиз талукъ чирвилер гунин рекъерикай ва масабур.

Вадим АГЪАМУРАДОВ

Гел галачирди

Эхиримжи сеферда на кап алтадна зи хъуьхъвел
 Авай ч'авуз зун начагъханада.
 Ви гъил,
 Виликдай тир къабарлу, векъи
 К'валах себеб яз цура, сала ва чуьлда
 чи къванцин чилел
 хъана гила назикди.
 Ви зайиф туьмер ухшар тир
 къушран хъендиз, аватай живедал.
 А ч'авалай къулухъ за гъиссзава ам,
 Алатайла гзаф йисар.
 Гелсузда гъамиша тазва зигинда
 Виридалайни дерин тир гелер.

К'танвай тар

Къуьзуьвал -им к'тайвал я беденда.
 Ада чка къазва мич'и хиялри
 ва явашдиз хци ийизва ам.
 Ик' пехъре туьк'уьрзава муг
 К'танвай шамагъагъдин тара... тама.

Цавун пачагълугъдин куьле

Къайи чекмечиди хъиз, т'валар алай туп'аралди
 жагъурзавай яшикдай вичин
 Муьрхъ алай рапарикай, къуль михерикай
 вичиз герек тир зат',
 гъа тегъерда къекъезва зун жув жува
 ва алахъзава жагъуриз цавун пачагълугъдин
 куьле.

Шиирдин аваз

За жува жуваз гузва къец':
 вири и гафар-
 анжах чапханадин шир я
 алай лацу чарчел,
 эгер абур ят'а зи шиирар,
 инсанриз ван хъун герек я зи сес,
 сергъятрин цларай акъатна физвай.
 За уьгъуь язавайвилини ван атун я,
 зи галк'ун я,
 зи юзун я:
 зегъметдалди за гъик' акалзават'а гафар,
 абурун арада ван хъун патал секинвилини
 Малаикдин.

Зи чилин язух уьмуьр-
 ялав кирбитдин,
 кич'е яз ц'арх гана фейи
 гар авай йифяй,
 к'евнавай капалди фелекди.
 Амма и зайиф ц'ун экуьнай
 заз акуна кап фелекдин.
 Ам векъи тир, къабарлу тир
 Кап хъиз гъилин инсандин
 Къарагъарай хам чилер,
 Акъвазнавай нянихъ вичин чилел
 Гергер михъиз риц'ерикай,
 Чирун патал, хъсан яни къуьл?!
 * * *

АНТИТЕРРОР

Гужуналди исламизация авун дуьз туш

Мусурман тушир халкъар,
 чпин диндин ва медениятдин
 к'алубра аваз, мусурманрин
 гъукуматда азадказ яшамаш
 хъанвай гзаф къадарда чешнеяр,
 гъа жергедай яз икърарар ва тарихдин
 фактар ава. Ислягъвал авайлани ва
 гъак' дяведин вахтундани
 гъукуматдин къене, маса динрин
 инсанрихъ галаз авай рафтарвилер
 гъа са дережада аваз амукъзавай.
 Къуръандин ва Суннадин къуватди
 гъевеслу авунвай уьмуьрдин
 мумкинвилери, сагъ халкъари,
 умматри, дестейри ва гъак' къилдин
 инсанри, дин яз Ислам хкъагъунин
 карда гъвечи роль къуьгъванач.

Агъадихъ сагъ са илимдин зегъметар
 кхъизвай, кандидатвилини ва
 духтурвилини ахтармишунар
 тухузвай чешнеяр гъида:

Иерусалим къур юкъуз халиф
 Умараз, Аллагъ рази хъурай вичелай,
 килисайрикай сада кап' авун
 теклифнай, амма гъа и вакъиа себеб
 яз, гележегда мусурманри килиса
 миск'индиз элкъуьрунин къурхувал
 аваз ада инкар авуна.

Ингъе Умара Илини халкъдихъ
 галаз кут'уннавай икърарда авай
 гафарин са к'ус: «Гъа и икърар
 Аллагъдин лук'ра ва
 инанмишбурун пачагъ Умара,
 Аллагъ рази хъурай вичелай, Илини

халкъдиз хиве къур буржи я. Ам
 чанарихъ, эменнидихъ,
 килисайрихъ, хашарихъ,
 начагъбурухъ, дирибурухъ ва маса
 инсанрихъ къа тийир заминвал я.
 Ибадатханаяр яшамаш жедай
 чкайриз элкъуьрдач ва абур
 чук'урдач. Килисадин
 аваданлухдихъни къядач. Вичин дин
 себеб яз садни дарда твадач, садазни
 зарар гудач» (Табари, Мугъаммад
 ибн Жарир. «Тарих аль-уамм валь-
 мулюк». Ред. Мугъаммад Абу аль-
 Фадль. Каир, 1970-йис, 220-чин).

Са сеферда Умар ибн Абдулазизаз, Аллагъ рази хьурай вичелай, раятрикай тир, садакьа це лугъузвай къуъузъ хьанвай кесиб инсан акуна. Умара, Аллагъ рази хьурай вичелай, адахъ элкъвена лагъана: «Вун жегъил вахтунда – чна вавай харж къачудай, гила чун вахъ гелкъведа», адалай къулухъ гьа ихътин гьалда авай инсанриз гьукуматдин хазинадай пулдин куьмекар гун патал буйругъ гана. Ида, Исламди инсанриз диндин фикирдалди ваъ, амма абур инсанар тирвили фикирдалди, абуруз игътияжар хьунин фикирдалди килигзава. Исламдин гьукуматдин сергъятрин къене яшамиш жезвай вири агъалийрихъ галаз адалатлудаказ рафтарвилера хьун важиблу я.

Умара, Аллагъ рази хьурай вичелай, закятдин са къадар Шамдин жузам азарди къунвай хашпарайриз гун патал серенжемар къабулна.

Абу Убайда ибн Жаррагъ, Аллагъ рази хьурай вичелай, Шамдин сердер тир. Гьа вахтунда Византияди халифатдал гьужумдай фикиррикай малум хьанай. Гьа и хабар хьайи Исламдин Гьукуматдин раятар тир зиммийри (*мусурманрин гъилик квай хашпарайри*) чпиз малум тир делилар хабардар авун патал Византиядиз жасусар рекъе туна. Вичин раятрин чанарин ва эменнидин хатасузвал хьунин жигъетдай шаклу хьайи и гьал акур Абу Убайдади, Аллагъ рази хьурай вичелай, абуру ганвай харжар (*жизя*) элкъурна вахкана. Гьа ихътин адалатлу алакьа акур рикъиз

эсер хьайи хашпараяр, са диндин византийвийрин пад ваъ, анжах мусурманрин пад хьана ва абур гъалиб хьана кIанз, дуъаяр ийизвай. Мусурманар гъалиб хьайидалай къулухъ, зиммийри цIийи къилелай абурухъ галаз икърар кутIунна. Гьа и вакъияяр са кешиш-неисторианинди вичин дустуниз къхьенвай чарче икI ахъайнава: «Халикъди арабриз гьукум гана ва чи къилел абур гьакимар авуна, амма абуру Хашпарайрин диндихъ галаз дяв ийизвач. Терсина яз, абуру чи дин хуъзва, гьуърметдивди чи кешиприхъ ва паклу инсанрихъ галаз алакьа хуъзва, гьатта чи килисайриз пулдин куьмекар гузва».

Амр ибн Ас, Аллагъ рази хьурай вичелай, Египетдин сердер тир. Адан хци са коптдихъ галаз гьуъжетар авуна, амма копт гъалиб хьана, нетижала хьел атай Амран хци ам къамчидал гатана. Коптди халиф Умараз, Аллагъ рази хьурай вичелай, арза авуна, Умара Амраз, Аллагъ рази хьурай чпелай, ва адан хциз эвериз туна. Абур атайдалай къулухъ Умара, Аллагъ рази хьурай вичелай, коптдин гьиле къамчи вугана ва Амран хци вич гатай жуъреда гьамни гатун эмирна. Адалай къулухъ ада коптдиз лагъана: «Гила Амр гатут, вучиз лагъайтIа, адан хци вичин бубада далу туна вун гатана». Амра, Аллагъ рази хьурай вичелай, разисузвал къалурна: «Ам гатайди зун туш хьа, зи хва я!».

Омейядрин халиф Валид ибн Абдулмалика Кябе галай патахъай Дамаскдин жуъмядин мискIин чIехи хьувун патал гужуналди

хашпарайрин килиса чукIурна. Гьукумдин къиле Умар ибн Абдулазиз, Аллагъ рази хьурай вичелай, хьайидалай къулухъ, Шамдин хашпарайри адаз арза рекъе туна. Чкадин мусурманри наризвал ийизвайтIани Умар ибн Абдулазиза, Аллагъ рази хьурай вичелай, мискIин чукIурун эмирнай. Гьа и жуъреда, ада Къуръандин аятда мусурман туширбурун килисаяр хуънин лазимвилекай лагъанвайвал авуна (мана): «*Эгер Аллагъди са инсанриз муъкуьбурукай чеб хуъдай мумкинвал ганачиртIа, Аллагъдин тIвар гзаф къадарда рикIел гъизвай килисаяр, синагогаяр, гьуъжреяр ва мискIинар чукIурдай*» («аль-Бакъара» сура, 40-аят).

Гужуналди ийизвай исламизация Ислам диндин манадиз аксиди я. Вичин диндин бинейар кIевелай къиле тухузвай мусурманар ахътин крар авуниз бажарагъсуз я. Къуръандин аятри, Пайгъамбардин, салам ва хийир-дуъа хьурай адаз Аллагъдин патай, гафари ва крари, Исламдин 14 асирдилай гзаф тир практикади, гужуналди ийизвай исламизация дуъз туширди ва мумкин туширди субутзава. Амма жуваз кIани дин хкъягъунин азадвал, Исламда гьеле Къуръан атай сифте йикъарилай тешкил хьанва.

А. ЭМИРСУЛТАНОВ

Обращение к жителям Докузпаринского района

Дежурная часть Межмуниципального Отдела МВД России «Ахтынский» осуществляет круглосуточный прием заявлений и сообщений о преступлениях, административных правонарушениях, о происшествиях вне зависимости от места и времени

совершения преступления и формы представления.

Межмуниципальный Отдел МВД России «Ахтынский» предоставляет государственные услуги (через портал гос.услуг) по направлениям деятельности:

1. По линии информационно-

справочной работы:

- выдача справок о наличии (отсутствии) судимости и (или) факта уголовного преследования либо о прекращении уголовного

преследования;
- по проведению добровольной государственной дактилоскопической регистрации.

2. По оказанию государственных услуг по вопросам миграции:

- оформление паспортов гражданина РФ;
- регистрация и снятия граждан (по рождению, изменивших место жительства, прибывающих и убывающих из населенных пунктов Республики Дагестан, из других субъектов РФ);
- миграционный учет иностранных граждан;
- определения и наличия гражданства;
- внесение записей в паспорта родителей и проставление

отметок в свидетельства о рождении детей, установления наличия гражданства РФ.

Адрес: ин: 368730, Республика Дагестан Ахтынский район, с. Ахты, ул. Ленина, 7 Дежурная часть:
код (8-87-22) тел. 98-44-27; факс: 98-44-28

код (8-87-263) тел. 23-0-29
моб.тел.: 89289581635
Миграционный пункт Межмуниципальный Отдел МВД России «Ахтынский»:
код (8-87-22) тел. 55-32-24

Врио, начальника МО МВД России «Ахтынский», подполковник внутренней службы: А. АБДУЛЛАЕВ

Халкъдин яшайишдин гьалар кӀевера ва дарда твазвай, абурун игътияжриз дуьзгунвилелди килиг тийизвай, закондин истемешунриз яб тагана чпин кӀвалахар ва къуллугъ идара ийизвай гьакимар гьукуматдин аппаратда гьеле кьери туш. Эгер са гьихьтин ятӀани идарада куьн кимивилерал расалмиш жез, абуру пулар тӀалабиз хьайитӀа, чаз газетдин работникриз хабар це. Чун куь тереф хуьн патал гьар са дуьшуьшда кьаришмиш жед ва чӀуру кӀвалахриз рехъ тагунин карда гьахъвилдин даяхар яз акъвазда. И мураддалди чна, вири уьлкведа хьиз, “горячая линия” кардик кутазва. ТӀалабзава чаз чарар кхьин (къуларни чӀугуна).

Чи редакция Тел: (8 269) 2-23-45

Гьуьрметлу газет кӀелзавайбур!

«ЭС» газетдин редакцияди квевай тӀалабзава, райондин идарайриз ва тешкилатриз авай суалрин патахъай редакциядиз чарар кхьин. Чи редакцияди куь суалриз жавабар гуда.

Скорая помощь ЦРБ Докузпаринского района
тел. 8 928 059 84 90, 8 989 868 03 00

«Эренлардин сес» газетдин редакциядин коллективди стха
РАГЪИМ
рагъметдиз финихъ галаз алакьалу яз, Севилядиз ва вири мукьва-кьилийриз башсагълугъвал гузва.

«Эренлардин сес» газетдин редакциядин коллективди Маратаз
хул
РАГЪИМ
рагъметдиз финихъ галаз алакьалу яз, вири багърийриз башсагълугъвал гузва.

«ГОЛОС ЭРЕНЛАРА»

2001-йисан
ноябрдиль акъатзава

Тешкилайди:

Докузпара райондин администрация,
Дагъустан Республика

Учредитель:

Администрация Докузпаринского района, Республика Дагестан

Кьилин редактор:

Э.А.ГЪАЖИБЕКОВ

Жавабдар секретарь:

А.Э. ЭМИРСУЛТАНОВ

Хусуи корреспондентар:

Ш.О. ШАГЪБАЛАЕВ
К.Н.ФЕРЗАЛИЕВ
В.С.АГЪАМУРАДОВ
З.Э. МЕДЖИДОВА

Корректор:

Ш. ШАГЪБАЛАЕВ

Верстка авурди:

А.Э. ЭМИРСУЛТАНОВ

Газетдин индексар:

Зур йисан кьимет - 226 манат.
Йисан кьимет - 452 манат.

Чандиз вахкай вахт: 14:00

Чапзавай вахт - 17:00

Тираж 1200

Редакциядинни макъалайрин авторрин фикирар сад тахьун мумкин я. Макъалайрин делилрин дуьзвилдин патахъай жвааб авторри чни гуда. Макъалайриз рецензия гузвач ва абур элкъвена вахкузвач. **Мадни, чпин макъалайра дегивилер тунал, кьилер дегииарунал рази тушир мухбиривай чна абур редакциядиз ракъур тавун тӀалабзава.**

Газета зарегистрирована Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Республике Дагестан

Регистрационный номер ПИ №ТУ5 - 00256 от 14 июня 2013 г.

Редакциядин, издательстводин ва типографиядин адрес:

368750, Докузпара район, Усугъчай хуьр, тел.8 (8269) 22-345

e-mail: gadzhibekov77@mail.ru
Наш сайт: www.erenlar.ru